

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 41:

Forslag til folketingsbeslutning om psykologbehandling som valgfrit alternativ til fængselsstraf i tilfælde af vold i hjemmet.

Af Line Barfod (EL) og Søren Søndergaard (EL).
(Fremsat 8/1 2002).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Efter beslutningsforslaget fra Enhedslisten opfordres regeringen til i indeværende folketingsår at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige administrative ændringer for at sikre, at der indføres psykologbehandling som valgfrit alternativ til fængselsstraf i visse sager om vold mellem ægtefæller eller samlevende.

Et forslag om psykologbehandling som alternativ til fængselsstraf, dvs. som vilkår i en betinget dom, indgik også i Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag om tiltag mod vold i familien, B 20, som blev førstebehandlet i sidste uge.

Som jeg fortalte dengang, er en tværministeriel arbejdsgruppe om vold mod kvinder allerede i fuld gang med at udarbejde forslag til en styrket indsats mod voldelige overgreb mod kvinder i familien, for det er jo typisk kvinderne, det går ud over, selv om der selvfølgelig også er mandlige ofre, som ikke må glemmes.

Det er planen, at regeringen i løbet af foråret fremlægger en samlet handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder. Forslaget om psykologbehandling som alternativ til fængselsstraf er et blandt mange forslag, der i øjeblikket overvejes i den tværministerielle arbejdsgruppe. Hvad konklusionen på overvejelserne bliver på dette punkt, er det imidlertid for tidligt at sige noget om.

Jeg vil gerne sige, at jeg bestemt har sympati for tanken om gennem psykologbehandling at forebygge, at voldelige ægtefæller begår nye overgreb. Samtidig er det imidlertid vigtigt for mig at fastholde, at vold i hjemmet er en forbrydelse, som straffes og skal straffes på linje med ethvert andet overgreb på et andet menneske.

Det er ikke i sig selv en formildende omstændighed, at volden er begået i hjemmet. Vi har en klar forpligtelse til at bekæmpe ikke blot den

synlige vold, men også den mere usynlige vold, der begås inden for hjemmets fire vægge, og som i mange tilfælde ikke kommer til omverdens kendskab, fordi den forurettede kvinde i forholdet ikke står frem og anmelder overgrebet.

Uanset spørgsmålet om en ordning med psykologbehandling som vilkår i en betinget dom er det vigtigt at overveje mulighederne for en styrket behandlingsindsats på dette område.

Kl. 21.45

Socialministeriet har allerede iværksat projektet Vold i familien, som strækker sig over en treårig periode og afsluttes i 2003.

Et delprojekt går ud på at udarbejde et såkaldt psykosocialt læringsprogram for mænd med voldeligt adfærdsmønster. I den forbindelse er der ved at blive udviklet et særligt behandlingsprogram for mænd, der er voldelige over for deres samlevende kvinder og børn. Forberedelsen er allerede i fuld gang, og behandlingsprogrammet forventes iværksat sidst på året. I forbindelse med projektet overvejes det også, om kvindecentrenes kapacitet skal øges for også at kunne tage hånd om de voldelige mænd.

Det er muligt, at erfaringerne fra dette projekt kan inddrages i udformningen af en særlig målrettet form for psykologbistand, og det vil naturligvis blive overvejet, når der er gjort erfaringer med behandlingen.

Der kan også findes inspiration hos kriminalforsorgen, der som led i fængselsafsoningen kører særlige programmer for at forebygge vold efter løsladelse. Disse forsøg med såkaldt kognitiv færdighedstræning blev indledt i efteråret 1994. Forudsætningerne for at udvikle det kognitive færdighedsprogram har været at tage udgangspunkt i den enkelte indsatte og undersøge, hvordan han tænker, hvilken selvforståelse han har, og hvordan han prøver at løse sine problemer.

Programmet baserer sig endvidere på en teori, som med udgangspunkt i forskning antager, at flere lovbyggere ikke har fået udviklet deres kognitive færdigheder på en sådan måde, at de kan mestre en ikkekriminell adfærd. Ifølge teorien kan disse færdigheder imidlertid indlæres. På grund af de positive erfaringer, tilbagemeldinger fra såvel instruktører som indsatte, blev programmet i 1996 indført i flere lukkede og åbne fængsler.

Som led i regeringens initiativer for utilpassede unge sammenholdt med de positive erfaringer fra undervisningen i det kognitive færdighedsprogram indførte kriminalforsorgen i efter-

året 2000 ligeledes Anger Management-programmet, oversat til dansk: håndtering af vrede. Også dette program bygger på de kognitive teorier, og har som formål, at deltagerne lærer at beherske og styre deres vrede, så den *ikke* omsættes til aggressiv adfærd.

Jeg er som sagt positivt indstillet over for nye initiativer mod vold i hjemmet. Enhedslistens forslag overvejes imidlertid som nævnt allerede i en tværministeriel arbejdsgruppe, og jeg mener derfor, at vi bør afvente anbefalingerne fra den tværministerielle arbejdsgruppe, før vi tager en beslutning.

Derfor kan regeringen på det grundlag, der foreligger i dag, ikke støtte beslutningsforslaget.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Fru Inge-Lene Ebdrup som ordfører.

Inge-Lene Ebdrup (V):

Enhedslistens forslag om psykologbehandling som valgfrit alternativ til fængselsstraf, det vil sige, at fængselsstraffen så at sige konverteres til en betinget dom, er endnu et af mange forslag, der skal dæmme op for volden mellem ægtefæller eller samlevende.

Venstre vil mere end nogen rigtig gerne være med til at iværksætte initiativer, som forebygger vold og især vold mellem ægtefæller, hvor der ofte er børn, der både fysisk og psykisk kommer i klemme. Derfor er Venstre positivt indstillet over for, at psykologbehandling kan forebygge fremtidige overgreb, men vi holder meget fast i, at vold i hjemmet er lige så ulovligt som vold uden for hjemmet. Vold skal straffes, uanset hvor og af hvem den begås.

Retssikkerheden skal gælde for alle. Hver gang der er en voldsmand eller -kvinde, er der et offer. Det må og skal være ofret, der tages mest muligt hensyn til, og derfor må ofret ikke føle sin retssikkerhed krænket.

Venstre afventer, ligesom ministeren udtalte, den tværministerielle arbejdsgruppes indstilling på dette område, og vi afviser derfor beslutningsforslaget for nærværende.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Morten Bødskov som ordfører.

Morten Bødskov (S):

Der er behov for et øget fokus på vold i hjemmet, og Socialdemokratiet deler derfor intentionerne i det fremsatte beslutningsforslag, men midlet er vi uenige i.

Vold splitter og ødelægger, som også rigtigt fortælles i forslaget, alt for mange familier. I dag gør heldigvis både frivillige, foreninger, politi og andre myndigheder en stor indsats for at bekæmpe volden og ikke mindst også dens årsager. På trods af denne indsats er antallet af voldstilfælde stadig for stort, hjælpen til ofret kan sagtens forbedres, og det er Socialdemokratiets holdning, at der skal sikres bedre behandlingstilbud til de voldsudøvende mænd. Derfor deler Socialdemokratiet som sagt intentionerne i beslutningsforslaget. Der er behov for bedre behandlingstilbud til de voldsudøvende mænd.

Men det er også Socialdemokratiets opfattelse, at en øget indsats mod vold i hjemmet skal ses i et bredere perspektiv, og derfor er der behov for bedre offerhjælp bl.a. til de voldsramte kvinder og en særskilt indsats over for børn i voldsramte hjem.

Kl. 21.50

Beslutningsforslagets formål er at sikre, at der indføres psykologbehandling som valgfrit alternativ til fængselsstraf i de sager om vold i hjemmet, hvor der dømmes efter straffelovens §§ 244 og 245.

For Socialdemokratiet er det vigtigt, at vold straffes og forebygges, og det er her, at Socialdemokratiet ikke er enig i B 41. Vi mener, at voldsudøvere, der dømmes efter de to paragraffer, skal udstå deres straf, og når man har begået en voldelig handling efter disse paragraffer, skal man ikke have valgfrihed til alternativ behandling.

Når det er sagt, er det også Socialdemokratiets opfattelse, at der som sagt er behov for bedre behandlingstilbud til voldsudøvende mænd. Socialdemokratiets mål er flere behandlingstilbud under afsoning af en dom til mænd, der er dømt for partnervold. Vi mener, at der skal indføres behandlingstilbud ved voldelig adfærd som et vilkår ved betinget straf for vold. Samtidig skal rådgivning og behandlingstilbud til voldelige mænd udbygges, så der regionalt over hele landet findes tilbud til mænd, der ønsker støtte til at ændre deres voldelige adfærd.

Socialdemokratiet er som sagt enig i, at der er behov for øget fokus på vold i familien, men indsatsen skal ses i et bredere perspektiv, og taktet være den tidligere regerings indsats er der da også sat øget fokus på vold i familien, et fokus, som senere er blevet styrket markant. I dag har politiet muligheder for at udstede tilhold til eksempelvis mænd, der begår vold mod deres samlever. Politiet skal i dag behandle husspek-

takler, som inkluderer vold, som straffesag, og samtidig skal politiet vejlede ofret om advokatbistand, om erstatningsmuligheder, offerrådgivning og om nødvendigt også henviser ofret til et krisecenter.

Socialdemokratiet er som sagt enig i intentionerne i beslutningsforslaget, men for Socialdemokratiet er det vigtigt, at vold straffes og ikke mindst forebygges. Vi mener, at voldsudøvere, der dømmes efter de to nævnte paragraffer, 244 og 245, skal udstå deres straf, og når man har begået en voldelig handling efter disse paragraffer, skal man ikke have valgfrihed til alternativ behandling.

Socialdemokratiet kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget.

Per Dalgaard (DF):

Beslutningsforslag nr. B 41 er et typisk eksempel på venstrefløjens udslag af en næsten manisk opmærksomhed omkring kriminelle, ofte på bekostning af den voldsramte. Det har vi set i mange andre tilfælde, og nu kommer der så endnu et eksempel på denne lidt besynderlige holdning.

B 41 foreslår, at en voldsmand nærmest kan forhandle sig til en frifindelse ved at acceptere psykologhjælp. Det er en underlig holdning, og det er ikke noget, Dansk Folkeparti kan støtte overhovedet.

Vi tror heller ikke på, at en lov om dette vil medføre mindre vold i hjemmet. Vi tror derimod på, at en hurtig aktion fra det offentlige, dvs. en hurtig og konsekvent holdning til, at vold vil vi ikke acceptere, hverken i hjemmet mellem ægtefæller eller samboende eller for den sags skyld andre steder i samfundet, vil være en betydelig bedre form for hjælp.

Vi ønsker en konsekvent holdning, som også skal betyde en hurtigere sagsbehandling ved domstolene og en hurtigere afsoning af en idømt straf. Og det må gerne kombineres med en form for psykologhjælp i fængslet, ingen problem i det. Men vi finder, at den overdrevne forståelse for voldsmands adfærd ikke løser problemet, men måske endog vil få nogle til ikke at overveje konsekvenserne af voldelig adfærd.

Derfor kan Dansk Folkeparti ikke støtte forslaget.

Carina Christensen (KF):

Da mit partis ordfører, hr. Helge Adam Møller, er forhindret i at være til stede, skal jeg kort sige følgende:

Det er en klar konservativ opfattelse, at mænd eller andre, der begår vold, skal straffes. Det er under ingen omstændigheder en undskyldende eller formildende omstændighed, at volden begås over for egen familie.

Samtidig er det vores holdning, at mennesker, der er idømt fængselsstraf, under afsoningen i muligt omfang skal påvirkes på en sådan måde, at sandsynligheden for, at de begår ny kriminalitet, er mindst mulig.

Jeg kan derfor helt tilslutte mig de betragtninger, som justitsministeren gjorde sig for lidt siden, og afventer derfor med interesse regeringens fremlægning af en samlet handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder i løbet af de næste par måneder.

På denne baggrund kan den konservative folketingsgruppe ikke støtte beslutningsforslaget.

Kl. 21.55

Anne Baastrup (SF):

Det er en åben dør, som Enhedslisten nu sparker ind, men det har også taget et par år bare at få den dør til sådan at kunne lirkes rimeligt op.

Jeg husker for nogle år siden et samråd, hvor der var en fuldstændig afvisning af, at vold i hjemmet kunne defineres som andet end huspektakler, men vi er kommet et langt stykke vej. Nu defineres vold i hjemmet på linje med vold på gadeplan.

SF støtter forslaget, men synes, at det vil være den bedste idé, hvis vi afventede den tværfaglige arbejdsgruppe og så i fællesskab i Retsudvalget tog en eksperthøring og fandt ud af: Hvad er egentlig det rigtige? og herunder eventuelt fik arbejdsgruppen til at diskutere det med os.

For det her er ét forslag, som Enhedslisten kommer med, og Kristeligt Folkeparti kom med et andet, så der er et meget bredt spekter af forslag, der rumsterer rundt, og vi bør se på dem alle sammen i sammenhæng.

Så synes jeg i øvrigt også, at det var interessant, hvad Socialdemokratiets ordfører sagde, set i lyset af at vi i dag har haft besøg af Fængselsforbundet, der påviste hvilke uhyrligheder, der kunne opstå, når/hvis regeringen får gennemført sine forslag omkring forøgede straffe generelt.

Vi har et problem med kapaciteten i fængslerne. Det burde man måske også kunne bruge som argumentation i forsøget på både at få forhindret tilbagefald og samtidig få givet noget mere plads i fængslerne. Men det er en sidebemærkning.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det fru Line Barfod som ordfører for forslagsstillerne.

Line Barfod (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg takke for bemærkningerne til forslaget, og ligesom fru Anne Baastrup glæder det mig, at der efterhånden er ved at brede sig en forståelse af, at det er nødvendigt at sætte ind med andet end hård straf for at prøve at forebygge vold og især vold i familien.

Jeg ser også frem til forslaget fra den arbejdsgruppe, som justitsministeren omtalte, og håber at der i det forslag fra arbejdsgruppen vil være indeholdt muligheden for psykologbehandling i forbindelse med vold i parforhold.

Der har været flere, der har været inde på, at det er vigtigt, at vold i hjemmet bliver betragtet med lige så stor alvor som vold uden for hjemmet, og at man viser den alvor ved at straffe på samme vis. Jeg er fuldstændig enig i, at det er meget vigtigt at sige og vise også i praksis, at vold i hjemmet er nøjagtig lige så slem og nøjagtig lige så strafværdig som vold, der foregår uden for hjemmet.

Men det, der for os er afgørende, er: Hvordan forebygger vi volden? Hvordan forhindrer vi, at det overhovedet kommer til vold?

Der er det vores opfattelse også på baggrund af de mange undersøgelser og forsøg, der er foretaget efterhånden, at man kan forebygge en stor del af volden i hjemmet ved at sætte ind med psykologbehandling. Og hvis kvinden – det kan også være manden, men som regel er det jo kvinden – ved, at hun ikke risikerer at sende manden i fængsel i længere tid ved at anmelde ham til politiet, men at han tværtimod kan komme i behandling, så han kan lære at håndtere problemerne i parforholdet på anden vis, kan det være, at volden ikke eskalerer, og volden ikke står på i så lang tid i hjemmet, og at man derfor kan forebygge yderligere vold.

Det kan også være, selv om parforholdet går i opløsning, at manden så, hvis han kommer i psykologbehandling, ikke i det næste parforhold fortsætter med at bruge vold som udtryksmiddel, men via psykologbehandlingen har lært, at man kan løse konflikter på andre måder.

Jeg håber derfor, at det forslag, der kommer fra den tværministerielle arbejdsgruppe, også

vil indeholde nogle gode argumenter, der forhåbentlig kan overbevise ordførerne hos de partier, der ikke kunne støtte forslaget.

Så kan jeg ikke lade være med – ligesom fru Anne Baastrup – at gøre opmærksom på den henvendelse, vi havde fra Fængselsforbundet i dag, der gjorde opmærksom på de meget alvorlige tilstande, der er i landets fængsler, både med så høj belægningsgrad, at vi risikerer, at der snart kommer overbelægning, og at man måske kan risikere, vi skal til at have fanger liggende på gangene, ligesom man på sygehuse har været nødt til at indlægge patienter på gangene. Samtidig blev der også gjort opmærksom på de dårlige forhold, der er både for de ansatte og de indsatte.

Der er det også vores håb, at man ved både at forebygge vold og prøve at behandle forbryderne på anden vis end ved at sætte dem i fængsel dermed kan nedbringe antallet, der skal i fængsel, og dermed også på den måde være med til at sikre, at fængslerne ikke bliver yderligere overbebyrdet.

Kl. 22.00

Men vi ser frem til forslaget fra den tværministerielle arbejdsgruppe, og at vi kan få en samlet drøftelse af de mange forslag, der efterhånden ligger, til at forebygge vold i hjemmet og håber også, at der med den velvilje, der har været, i forslaget til finanslov for næste år vil være afsat en række midler, så det ikke bliver ved ordene, men at der rent faktisk også bliver givet penge til behandlingstilbud og til krisecentre osv., så der også kommer noget handling ud af det.

Men tak for modtagelsen.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning**Tredje næstformand (Kaj Ikast):**

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 42:

Forslag til folketingsbeslutning om domstolsprøvelse af enerumsanbringelse under afsoning.

Af Line Barfod (EL) og Søren Søndergaard (EL).
(Fremsat 8/1 2002).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Efter beslutningsforslaget fra Enhedslisten opfordres regeringen til i indeværende folketingsår at fremsætte de nødvendige lovforslag og administrative ændringer, således at alle enerumsanbringelser under afsoning ud over 3 måneder i træk eller over 6 måneder inden for et år skal kunne indbringes for en domstol.

Indledningsvis vil jeg sige, at langt de fleste tvangsmæssige udelukkelse fra fællesskab, som er den terminologi, der anvendes efter straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden, afsluttes inden for 14 dage. I 2000 blev der truffet bestemmelse om udelukkelse fra fællesskab i 742 tilfælde. Godt 80 pct. af disse udelukkelse blev bragt til ophør inden for 14 dage, og kun i ca. 3 pct. af udelukkelse var varede anbringelsen i over 28 dage.

Når der er truffet beslutning om udelukkelse fra fællesskab, skal afsoningsinstitutionen mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen til ophør.

Hertil kommer, at der ved udelukkelse fra fællesskab i over 4 uger skal ske indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, og herefter skal indberetning ske efter hver efterfølgende 4-ugers-periode. I de gældende regler er der altså allerede indlagt en central prøvelse af de langvarige udelukkelse fra fællesskab.

Spørgsmålet om, hvilke sagstyper der skulle være omfattet af den særlige adgang til udvidet domstolsprøvelse i straffuldbyrdelsesloven, blev nøje overvejet i forbindelse med forberedelsen af loven. Justitsministeriet vurderede, at afgørelse om udelukkelse fra fællesskab af indsatte under afsoning ikke skulle være omfattet af den særlige domstolsprøvelse. Ved afgrænsningen blev der lagt vægt på, at afgørelse om udelukkelse af indsatte fra fællesskab under afso-

ning er begrundet i hensynet til opretholdelse af orden og sikkerhed i Kriminalforsorgens institutioner, og at en beslutning om udelukkelse fra fællesskab i vidt omfang beror på en kriminalforagsmæssig vurdering.

Indgrebet er fremadrettet og har bl.a. til formål at hindre, at den dømte begår kriminalitet under afsoning eller undviger.

Der er ofte tale om skønspregede afgørelser, der træffes ud fra et indgående kendskab til miljøet i den pågældende institution. Det er derfor ikke fundet rigtigt at lade afgørelse om udelukkelse fra fællesskab være omfattet af den særlige adgang til domstolsprøvelse. De afgørelser, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens regler om domstolsprøvelse, er navnlig afgørelser, som har lighed med straffesager.

Jeg vil også gerne understrege, at det forhold, at afgørelse om udelukkelse fra fællesskab ikke er omfattet af den særlige adgang til domstolsprøvelse efter straffuldbyrdelsesloven, ikke er ensbetydende med, at afgørelserne slet ikke kan påklages. Afgørelser om udelukkelse fra fællesskab under afsoning kan både påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen og indbringes for Ombudsmanden.

Desuden er der naturligvis også mulighed for at lade afgørelsen indbringe for domstolene efter den almindelige regel om domstolskontrol i grundlovens § 63. Dette skete f.eks. for nylig i en konkret sag.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at Direktoratet for Kriminalforsorgen i foråret 2001 nedsatte en arbejdsgruppe med henblik på at overveje, i hvilket omfang de ændrede regler for isolationsfængsling burde have en afsmittende virkning på reglerne om udelukkelse fra fællesskab under afsoning.

Arbejdsgruppen har for kort tid siden afgivet en indstilling til mig. I indstillingen peger arbejdsgruppen bl.a. på, at der er en række afgørende forskelle mellem varetægtsfængsling i isolation og udelukkelse fra fællesskab under afsoning. Varetægtsarrestanters situation er i modsætning til indsatte, der afsoner en idømt fængselsstraf, på flere områder karakteriseret af uvished, f.eks. med hensyn til udfaldet af deres dom. Indsatte, som udelukkes fra fællesskab, udgør en udvalgt gruppe af afsonere, hvis afsoning er relativt problematisk, og de indsatte har mere umiddelbart indflydelse på deres situation, f.eks. ved at ændre på den adfærd, som har ført til udelukkelse fra fællesskabet.